

นางสาวบุญเหลือ วีรสตรีของประเทศไทย

โดย นาวาโท ประชุม อภัยภักดิ์
หัวหน้าแผนกประวัติการทหารเรือ กปศ.ช.ทร.

นางสาวบุญเหลือ หรือ ย่าเหลือ บุคคลในประวัติศาสตร์ไทย ในฐานะวีรสตรี ที่ได้กอบกู้เมืองนครราชสีมา ร่วมกับท้าวสุรนารี จากการเข้ายึดตีเมือง ของกองทัพเจ้าอนุวงศ์เวียงจันทน์ ณ ท่งสัมฤทธิ์ ปีพุทธศักราช ๒๓๖๘ ในรัชสมัย พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ นางสาวบุญเหลือ เป็นบุตรของ หลวงเจริญ กรมการผู้เฒ่าแห่งเมืองนครราชสีมา ครอบครัวยุคของหลวงเจริญ มีความใกล้ชิดสนิทสนม และเคารพนับถือ พระยาปลัดเมืองนครราชสีมา และคุณหญิงโม เป็นอันมาก เมื่อปีพุทธศักราช ๒๓๖๘ เจ้าอนุวงศ์แห่งนครเวียงจันทน์ ได้ยกกองทัพเข้าแผ่นดินไทย จนถึงเมืองนครราชสีมา โดยอ้างว่า มีพระราชโองการให้ยกทัพไปกรุงเทพฯ เพื่อช่วยรบกับอังกฤษ และเนื่องจากในขณะนั้น เจ้าเมืองนครราชสีมา และพระยาปลัดเมืองไม่อยู่ ไปราชการเมืองบุขันธ์ เจ้าอนุวงศ์จึงยกทัพ เข้ายึดเมืองนครราชสีมา ได้โดยง่าย แล้วกวาดต้อนผู้คนชาวนครราชสีมาเป็นเชลยขึ้น ไปยังเวียงจันทน์ ในจำนวนเชลยเหล่านั้น มีคุณหญิงโม และนางสาวบุญเหลือรวมอยู่ด้วยระหว่างที่กองทัพเจ้าอนุวงศ์ และทหารลาว หยุตพักค้างแรมระหว่างเดินทางไปเวียงจันทน์ ณ ท่งสัมฤทธิ์ แขวงเมืองนครราชสีมา เมื่อวันที่ ๔ มีนาคม พุทธศักราช ๒๓๖๘ คุณหญิงโม ร่วมกับ นางสาวบุญเหลือ และหลวงณรงค์สงคราม หัวหน้าชาวเมือง ได้ใช้กลอุบาย โดยให้ชาวเมืองเลี้ยงสุราอาหารแก่ทหารลาวที่ควบคุมตัวมา เมื่อทหารเจ้าอนุวงศ์หลงกลกินเหล้าเมาขาดสติเกือบหมดกองทัพ เมื่อได้โอกาสอันเหมาะสมแล้ว กำลังชาวโคราชที่ท่งสัมฤทธิ์ทั้งชาย และหญิง ก็แย่งอาวุธโจมตีเช่นฆ่าทหารลาวจนล้มตายเป็นจำนวนมาก ทำให้แผนกอบกู้อิสรภาพของนครราชสีมาสำเร็จและในเหตุการณ์ครั้งนั้น นางสาวบุญเหลือ ได้เสียสละพลีชีพด้วยการนำไม้พินจากกองไฟ วิ่งหลอกล่อทหาร ตรงไปยังกองเกวียน กระสุนดินดำของกองทัพทหารลาว จนเกิดการระเบิด แสงเพลิงแดงฉานไปทั่วท้องทุ่งสัมฤทธิ์ การตัดสินใจด้วยปัญญาอันห้าวหาญ เด็ดเดี่ยวในวีรกรรมครั้งนี้ ของนางสาวบุญเหลือ ยังคงประทับแน่นอยู่ในความทรงจำของชาวไทย ปัจจุบันอนุสรณ์สถานนางสาวบุญเหลือ อยู่ ณ โรงเรียนบุญเหลือวิทยานุสรณ์ และต่อมาทางราชการ ได้ถือเอาวันที่ ๔ มีนาคมของทุกปี เป็นวันไทยอาสาป้องกันชาติ "...ชาติของเรารักษานเอกราชอธิปไตยมาได้จนถึงทุกวันนี้ด้วยความสามัคคี คนไทยเราแต่ละคน รู้จักประโยชน์ส่วนรวมของชาติ รู้จักปฏิบัติหน้าที่ให้สอดคล้องและเกื้อกูลกัน ผลการปฏิบัติของเรานั้นจึงเกิดเป็นพลังอันยิ่งใหญ่ ซึ่งสามารถกำจัดและป้องกันภัยต่างๆ มิให้ทำอันตรายแก่เราได้ แม้จะมีศัตรูคิดร้าย บุกรุกคุกคามอย่างหนักหนาเพียงใด เรายังไม่พ่ายแพ้ ขอให้ทุกคนสำนึกตระหนักว่า ความสามัคคีสามานสามัคคีของเรานั้นเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ที่จะต้องรักษาไว้ให้ยั่งยืนอยู่ตลอดไป หากเรามีความประมาท เราแตกสามัคคีกันเมื่อใด เรายังจะเป็นอันตรายย่อยยับลงเมื่อนั้น ไม่มีใครอื่นที่ไหนจะช่วยให้เราได้ นอกจาก ตัวเราเอง..." ความตอนหนึ่งในพระบรมวาโชวาท พระราชทานแก่ทหารรักษาพระองค์ในพิธีตรวจพลสวนสนาม เนื่องในโอกาสเฉลิมพระชนมพรรษา วันพุธ ที่ ๓ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๑๒